

порядку та способів залучення їх до мовного репертуару учнів/учениць. У процесі інтегрованого навчання мов учні / учениці не протиставляють мови як окремі системи, що функціонують паралельно в їхньому мовному репертуарі. Поступово у них формується багатомовна комунікативна компетентність як комплекс усіх комунікативних компетентностей виучуваних мов і специфічних багатомовних компетентностей: металінгвістичної, міжкультурної і компенсаторної.

Змістовий блок моделі показує, що формування багатомовної компетентності передбачає диверсифікацію структури навчального процесу. Диверсифікація освітнього процесу ґрунтується на основі інтеграції мовного курікулуму у процесі поступового розширення мовного репертуару учнів/учениць і обумовлює відповідну корекцію модельних програм, використання інтегративних технологій, розвивальних, інтерактивних вправ, вправ, спрямованих на розвиток креативності.

Важливою ознакою процесу формування багатомовної компетентності у контексті представленої моделі є індивідуалізація навчання, яка реалізується шляхом: 1) урахування особистісних особливостей здобувачів освіти, їхніх освітніх запитів, пізнавальних стратегій, інтересів, бажань, мотивацій; 2) застосування нових методичних підходів та інноваційних технологій.

Модель багатомовної освіти надає можливість навчання (або вивчення) різних за правовим та лінгводидактичним статусом мов на різних етапах освітнього процесу і спирається на принципи збагачувального навчання

Модель є універсальною для всіх закладів загальної середньої освіти України з класами (групами) з навчанням мов корінних народів і національних меншин, з іншого – надає можливість створювати варіативні моделі за умови збереження запропонованих загальних концептуальних принципів та підходів.

Організація багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин

*В.В. Снегір'ова,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

Створена в ході дослідження «Науково-методичні засади реалізації моделі багатомовної освіти у закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин» (2021-2023) модель багатомовної освіти (Фідкевич, О. Л, Снегір'ова, В. В., Бакуліна, Н. В., 2023) передбачає збалансоване використання обов'язкового і додаткового (варіативного) компонентів освіти з метою підтримки багатомовного середовища та забезпечення ефективності індивідуального поступу учня/учениці в процесі набуття багатомовної компетентності [1].

Обов'язковим компонентом освітніх програм в контексті моделі є навчання рідною мовою у початковій школі та вивчення державної із подальшим збільшенням її обсягу у середній і старшій освітній ланці. Третя мова – іноземна – обирається

відповідно до специфіки освітнього закладу, наявності фахівців, вибору батьків, друга іноземна мова додається у 5 класі.

Додатковий компонент – це факультативи, практикуми, мовні клуби, які працюють переважно у другій половині дня, позакласні заходи, гуртки, дослідницькі проєкти, літні мовні табори тощо. До додаткового компоненту також належать консультаційні заняття для учнів із просунутим рівнем у вивченні певних мов і для учнів, які відчувають труднощі в процесі багатомовного навчання.

Важливою ознакою процесу формування багатомовної компетентності у контексті представленої моделі є індивідуалізація навчання, яка реалізується шляхом: 1) урахування особистісних особливостей здобувачів освіти, їхніх освітніх запитів, пізнавальних стратегій, інтересів, бажань, мотивацій; 2) застосування нових методичних підходів та інноваційних технологій.

Модель багатомовної освіти передбачає збалансоване використання в процесі навчання мови меншини і мови більшості (державної мови) часткової двобічної імерсії (занурення), що дозволяє опанувати їх на достатньому функціональному рівні. У процесі навчання іноземної мови використовуються імерсійні технології, зокрема технологія CLIL як засіб опанування предметного змісту інших навчальних курсів. Метод імерсії має свої переваги: швидке збагачення словникового запасу та покращення навичок аудіювання і говоріння; зняття мовного бар'єру, позитивний вплив на когнітивний розвиток дитини. Утім ці результати досяжні за умови системного використання імерсійного методу та індивідуальної підтримки дітей, які мають труднощі в одночасному вивченні декількох мов.

Список джерел:

1. Концепція моделі багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин з урахуванням завдань європейської інтеграції України / О. Л. Фідкевич, В. В. Снегірєва, Н. В. Бакуліна; НАПН України, Ін-т педагогіки НАПН України. Відділ навчання мов нац. меншин та зарубіж. літ. Київ : Педагогічна думка, 2023. 44 с. URL: <https://undip.org.ua/library/kontseptsija-modeli-bahatomovnoi-osvity-v-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-z-navchanniam-mov-korinnykh-narodiv-i-natsionalnykh-menshyn-z-urakhuvanniam-zavdan-ievropeyskoi-intehratsii-ukrainy/>

Багатомовна освіта: виклики сучасності

*Л. В. Давидюк,
кандидат педагогічних наук,
провідний науковий співробітник
відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

Багатомовна компетентність сучасних здобувачів освіти належить до пріоритетних напрямків розвитку освітніх систем більшості країн світу. Формування уміння ефективно послуговуватися кількома мовами, використовувати здобуті знання